

Projekti „Kaasaegne ja edukas ääremaa on võimalik“ partnerite kohtumise ja külastuste kokkuvõte

28.04.-30.04.2026 Piiriveere Liideri tegevuspiirkond

Koostas Ilmi Aksli

Hiidlaste Koostöökogu viis koostöös projektipartneri Piiriveere Liidriga läbi õppereisi LEADER koostööprojekti „Kaasaegne ja edukas ääremaa on võimalik“ raames. Kolmepäevase reisi jooksul toimus projektipartnerite kohtumisi ja tutvuti projekti temaatikaga seotud ettevõtete ja organisatsioonidega. Õppereisi teise päeva jooksul viidi bussis ja külastuskohtades läbi inspiratsiooni seminar edukuse ideede genereerimiseks. Seminari viis läbi Aleksander Gansen.

Õppereisi eesmärkideks oli muuhulgas tõsta meie piirkonnas tegutsevate ettevõtjate ja ühenduste teadlikkust kuidas ääremaadel jõuda kaasaegsete ja edukate arendusteni, motiveerida neid õppevisiitide ja ühiste seminaride kaudu, arendada edukuseni viivaid mõttemustreid ning soodustada uute ja kvaliteetsemate toodete ja teenuste teket.

Setomaa õppereis ei olnud lihtsalt sõit teise Eesti serva. See oli kohtumine inimestega, kes on ääremaal elamise muutnud tugevuseks. Kolme päeva jooksul nägid Hiiumaa ja Saaremaa ettevõtjad ning kogukondade eestvedajad, kuidas visadus, koostöö ja julgus võivad väikestes paikades sünnitada suuri asju.

Varahommikul alanud teekond viis hiidlased ja saarlased Rāpinasse, Setomaa südamesse. Seal ootasid ees inimesed, kes ei kurnud kauguse või väheste võimaluste üle, vaid olid loonud midagi omanäolist ja päriselt toimivat.

Ühes väikeses töökojas sündis lambavillast aiaväetis. Teisal valmivad käsitööveinid pere marjaaedadest. Vahtraoru talu seebikojas rääkis peremees lugusid nii, et seepidest said rohkem kui lihtsalt tooted — neist sai osa paiga hingest. Kõikjal oli tunda, et edu ei sünni ainult rahast või tehnoloogiast, vaid inimestest, kes oma tegemistesse usuvad.

Kõige sügavama mulje jättis paljudele Rāpina Loomemaja. Vanast mõisahoonest on saanud koht, kus lapsed ja täiskasvanud õpivad käsitööd, kokandust, kunsti ja palju muud. See ei olnud lihtsalt maja, vaid kogukonna süda. “Ma sattusin oma unistuse sisse,” ütles käsitööselti esindaja Nele Eller pärast külastust.

Sama palju kõnetas õppereisilisi Obinitsasse kerkiv aiasaaduste väärinduskeskus — suur ühine samm selle nimel, et kohalik toit jõuaks koolidesse, lasteaedadesse ja hooldekodudesse. Mõte, et ka ääremaal saab teha suuri ja tulevikku vaatavaid projekte, pani paljusid kaasa mõtlema ka Hiiumaa võimalustele.

Reisilt ei toodud kaasa ainult uusi ideid. Kaasa tuli usk, et väikestes paikades on võimalik elada, ettevõtlust arendada ja kogukonda hoida. Et ääremaa ei pea olema mahajääja, vaid võib olla paik, kus sünnivad kõige ehedamad lood ja tugevamad inimesed.

Teiste kogemustest õppimine annab julguse näha ka enda kodukoha võimalusi uue pilguga.

Õppereisist osavõtjatele saadeti nädal hiljem tagasiside küsitlus, mille põhjal koostati kokkuvõtte õppereisi tulemuslikkusest.

Setomaa õppereisi tagasiside küsitluse vastustest joonistub välja väga positiivne ja inspireeriv üldpilt. Osalejad hindasid kõrgelt nii piirkonna ettevõtlikkust, kogukondlikkust kui ka õppereisi mitmekesisist programmi.

Kokkuvõtte õppereisi tagasisidest

Kõige enam muljet avaldanud külastuskohad

Osalejate hinnangul jätsid kõige tugevama mulje:

- **Obinitsa Aiasaaduste Väärinduskeskus** – toodi esile kui väga kaasaegne ja vajalik algatus, mis toetab kohalikku toidutootmist, väärindamist ja toidujulgeolekut. Eriti hinnati koostöövõimet ja eestvedajate pühendumust.



- **Värskas Sanatoorium** – hinnati ajaloo ja tänapäevase arengu ühendamist, julget juhtimist ning suutlikkust ääremaal kvaliteetset teenust pakkuda.



- **Värskas Talumuuseum** – meeldis autentse kultuuri hoidmise ja professionaalse giiditöö tõttu.



- **Mää lambavillagraanulite tootmine** – tõi esile innovatsiooni ja kohalike ressursside nutika kasutamise.



- **Kodurestoran Maagõkõnõ ja kohalik toit** – avaldasid muljet kvaliteedi, omanäolisuse ja kohaliku tooraine kasutamisega.



Mitmed vastajad rõhutasid, et lisaks kohtadele jätsid kõige tugevama mulje hoopis inimesed – nende ettevõtlikkus, sõbralikkus ja usk oma piirkonda.

Nagu näiteks Lenna ja Lauri, kes on rajanud Obinitsa külla kunagisse kool-kirikusse Ilmaveere – koha kus hoog maha võtta ning hingata sisse magusaid lõhnu, maitseid, muusikat ja imetleda koos Lauluema kujuga kaunist Obinitsa järve.



Piirkonna edukuse ja kaasaegsuse võtmetegurid

Tagasisidest tuli selgelt välja mitu olulist märksõna:

- tugev kogukonnatunne ja koostöö;
- kohalik identiteet ja kultuuri hoidmine;
- ettevõtlikud eestvedajad;
- kohalike ressursside väärindamine;
- piirkondlike toetuste ja LEADER-programmi oskuslik kasutamine;
- julgus mõelda suurelt ja tegutseda pikaajaliselt.

Osalejad tõid välja, et edu alus ei ole ainult rahastus, vaid eelkõige inimesed, kes hoolivad oma piirkonnast ja soovivad seal tegutseda. Samuti hinnati väga praktilisi lahendusi, mis toetavad kohalikke tootjaid ja maaomanikke.

Inspiratsiooniseminari mõju

Inspiratsiooniseminar andis osalejatele:

- uusi mõtteid ettevõtluse ja kogukonna arendamiseks;
- motivatsiooni oma tegevusi süsteemsemalt läbi mõelda;
- kinnitust, et ääremaal on võimalik edukalt tegutseda;
- inspiratsiooni kasutada uusi töövõtteid, sealhulgas AI võimalusi.

Enamik vastanutest oli huvitatud ka jätkuseminari toimumisest, et kasu seminarist oleks praktilisem ja saaks minna rohkem süvitsi.

Rahulolu õppereisi korraldusega

Üldine hinnang õppereisile oli väga positiivne. Kõige sagedamini toodi välja:

- sisukas ja hästi üles ehitatud programm;
- mitmekesine külastuskohtade valik;
- hea seltskond ja inspireeriv õhkkond;
- võimalus näha nii suuri kui väikeseid ettevõtmisi;
- praktilised näited ääremaade arengust.

Ettepanekutena järgmisteks õppereisideks soovitati:

- külastada rohkem ettevõtteid ja tootmisi;
- kaasata rohkem piirkonna ajaloo ja looduse tutvustamist;
- parandada grupi informeerimist;
- korraldada sarnaseid õppereise ka teistesse Eesti piirkondadesse (nt Võrumaa, Valgamaa, Muhu).

Üldine järeldus

Tagasiside põhjal täitis õppereis oma eesmärgi väga hästi. Osalejad said uusi teadmisi, inspiratsiooni ja kinnitust, et ka ääremaal on võimalik edukalt ja kaasaegselt tegutseda, kui piirkonnas on tugev kogukond, koostöövalmidus ja ettevõtlikud inimesed. Õppereis aitas avardada silmaringi ning andis mitmetele osalejatele motivatsiooni rakendada nähtud ideid oma kogukondades ja ettevõtmistes.



